

ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਜੁਰਮ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੁਲਿਸ ਲੜੀ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਾ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(7) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਪੀਸੀ ਜੈਨ ਏਸੀਜੇ, ਐਸਪੀ ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਆਈਐਸ ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ. ਜੇ.

ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1984 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1672 ।

ਮਈ 30. 1985.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਆਰਟੀਕਲ 227— ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ (1953 ਦਾ IV)— ਧਾਰਾ 3(5), 21, 22, 23 ਅਤੇ 23-ਏ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 -ਏ ਧਾਰਾ (ਕੇ)— ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (II) 1974 ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 4(o)— ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ - ਧਾਰਾ 21(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ— ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾ ਤਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ— ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੁਰਨ ਅਤੇ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। (1)— ਅਜਿਹਾ ਨਿਰੰਤਰ ਜੁਰਮਾਨਾ— ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ— ਦੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ— ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ— ਕੀ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ।

(ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਮਤ ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ, ਏ.ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਆਈ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ., ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ, ਜੇ. ਉਲਟ) ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 21(1) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਪਾਸ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਰਾਏ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਹੁਕਮ ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸੀ। ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 23 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਜੋਂ ਸਟਾਈਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਮਤ PC ਜੈਨ, ACJ, ਅਤੇ IS ਟਿਵਾਣਾ, JSP ਗੋਇਲ, J. ਉਲਟ) ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 10)।

ਨੋ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ IV ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 43 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਵਲ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਕੇ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਖੁਦ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੱਜ ਦੋਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜੁਰਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 51 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਸੰਗਤ ਸਥਿਤੀ ਤੁਰੰਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। 23-ਏ ਜਦਕਿ ਧਾਰਾ 51 ਤਹਿਤ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਧਾਰਾ 23-ਏ ਬਣਾ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਬੇਤੁਕੀਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਸੰਗਤ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜਿਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਗਲਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਮਾਲੀਆ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ/ਮਾਲੀਆ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ

ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ¹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 22 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੂਜੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੌਜਦਾਰੀ, ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਮਾਲੀਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਹੀ ਸਿਵਲ ਗਲਤੀ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਜਾਂ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 21 ਜਾਂ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ।

•

(ਪਾਰਾ 15 ਅਤੇ 16)।

18 ਜੁਲਾਈ, 1984 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਈ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੋਮ. ਦੀ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ, ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਈ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ 30 ਮਈ, 1985 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226। 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੂਰਥਨਾ:-

- (i) ਇਹ ਕਿ ਇਮਪਗਡ ਆਰਡਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਕੈਨੈਕਸਰ P-1, P-3 ਅਤੇ P-4 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ,
- (ii) ਕਿ ਅਨੁਬੰਧ P-1 ਤੋਂ P-4 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਤੋਂ ਛੇਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (iii) ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨਿਬੇੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
- (iv) ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (v) ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਗ੍ਰਹਿਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮਝੇ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਰਿੱਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮਾਣਯੋਗ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਮਿ. ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ
ਜੈਨ

ਮਾਣਯੋਗ ਮਿ. ਜਸਟਿਸ ਐਸਪੀ ਗੋਇਲ

ਮਾਣਯੋਗ ਮਿ. ਨਿਆਂ ਟਿਵਾਣਾ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਸ ਮਹਾਜਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਨਾਲ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ .

ਏ.ਐਸ.ਸੰਧੂ, ਐਡੀ. ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਲਈ ਏ.ਜੀ.ਪੰਜਾਬ .

ਨਿਰਣਾ

ਟੀ.ਐਸ ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ.

(1) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨੌਰੰਗ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪਿੰਡ ਗੁੱਜਰਵਾਸ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (1) ਮੋਸ਼ਨ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ (ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ, ਜੇ. ਅਤੇ ਮੈਂ) ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਕਟ) ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਾਏ ਗਏ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

“21(1) ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੁਓ ਮੋਟੋ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਲੈਣ 'ਤੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ਰਤੀਆ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

(a) ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

(1) ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਗਲੀ, ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਡਰੇਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ;

*	\$	**	—
*	*	*	*

“(h) ਜਾਂ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਗਵਾਹੀ ਲਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ' ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਇੰਨਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵਸੂਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(1) (1964) 66 PLR 28. ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਰਸ/ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਆਈ. ਐੱਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ.) ^੪

23. ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, 'ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਲੰਘਣਾ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ. ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ - ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(3) ਜਵਾਬਦੇਹ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, 6 ਦਸੰਬਰ 26, 1981,

ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਪੀ. 2) ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਕੰਧ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ; ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਭਾਵ, ਦਸੰਬਰ 29, 1981 ਤੱਕ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ। ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਜਾਂ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ 29 ਦਸੰਬਰ 1981 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11.00 ਵਜੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚੀ P. 2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ '29 ਦਸੰਬਰ, 1981 (ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ 19 ਦਸੰਬਰ, 1981 ਨੂੰ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ 20 ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਮਤਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ 17 ਜਨਵਰੀ, 1982 ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 1. ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਇਹ ਮਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ. 1 ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23-ਏ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ 14 ਅਕਤੂਬਰ, 1982 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, - ਆਰਡਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ. 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਦੇਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਸਰੋਆ, ਸੰਯੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਪੰਜਾਬ (ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਨੇ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਅਧੀਨ ਉਹ ਸਿਰਫ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸੂਚਿਤ P. 4 ta, ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਐਸ ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇਕੱਲੀ ਦਲੀਲ, ਹੁਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ,

ਪੰਚਾਇਤ, ਉਸਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਸੰਭਾਵੀ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਨਟ ਸ਼ੈਲ ਵਿੱਚ, ਉਪ ਮਿਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਦਾ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। 500. ਆਪਣੇ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਲਈ ਉਹ *ਨੌਰੰਗ ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਪੱਕਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਸਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(5) ਸਿੱਖਿਅਤ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 23 (ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਾਕੰਸ਼-ਵਿਵਸਥਾ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਠੋਸ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ *ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2)* ਵਿੱਚ ਕੈਪੂਰ ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:-

"ਆਖਰੀ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰੰਤਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ।"

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਰਕ ਜਾਂ ਤਰਕ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(6) ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(7) ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 23 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। *ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਨ। ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ

(2) ਏਆਈਆਰ 1958 ਪੰਜਾਬ 372

ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਸ਼ੱਧਤਾ ਜਾਂ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਅਤੇ 23 ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਸਾਬਕਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੁਖਾਵੇਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ (1985) ਸਬੂਤ ਲੈਣ 'ਤੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਹੁਕਮ ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ।

(8) Equally well settled ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 23 ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਜੋਂ ਸਟਾਈਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ *ਬੰਸੀ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਗੁਮ ਪੰਚਾਇਤ ਮੁਲਾਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ*, (3) ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਦੁਆਰਾ, ਜੇ.; *ਗੁਮ ਪੰਚਾਇਤ ਪੇਨੋਹਾਨਾ ਬਨਾਮ ਜੁਡੀਸੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਲਵਲ, ਅਤੇ ਹੋਰ*, (4) ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਿੰਦਰਾ ਲਾਈ, ਜੇ.ਜੇ.; *ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਮ ਸਭਾ, ਲੋਹਾਰਾ*, (5) ਮੈਂ ਅਤੇ ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦਾ ਪੁਰੂ ਸੀ) ਅਤੇ *ਝੱਲਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਗੁਮ ਸਭਾ ਕੋਸਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ*, (6) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਗੋਇਲ।, ਜੇ., *ਨੌਰੰਗ ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰ)* ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ' ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ', ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਿ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ 'ਜੁਰਮਾਨੇ' (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। *ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰ)* ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਜੁਰਮਾਨਾ' ਅਤੇ 'ਦੁਰਮਾਨੇ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਰਿਵਰਤਨਯੋਗ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

- (3) (1962) 64 PLR 892.
- (4) (1964) 66 PLR 109.
- (5) (1980) PLR 29.
- (6) (1982) 84 PLR 77.32! 0

ਐਕਟ, ਟੀ। ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ, ਧਾਰਾ 133, 136, 136 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਤੇ 137 a,d ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਧਾਰਾਵਾਂ। ਧਾਰਾ 136 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ, ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 188 ਵਿੱਚ ਉਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ *ਜੁਰਮਾਨੇ* ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਧਾਰਾ 188; ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ

- (7) (1963) 65 P.L.R. 417.

ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧੀ, ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ, ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। 200 ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ, ਸਿਹਤ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਦਿ, ਕਿਸੇ ਅਵਧੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਜੋ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। 1,000 ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ। **ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀਆਂ** ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਜ਼ਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 188, ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਵਿੱਚ 'ਦੰਡ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(9) *the light of the* ਉਪਰੋਕਤ-ਨੋਟਿਡ 2L ਨਿਪਟਾਰੇ 1 ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜਾਂ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਉਸ 'ਤੇ 20 ਧਾਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ *ਸੁਰਮ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਸਮਤਾਨਾ ਕਲਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (7)* ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਖੰਨਾ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੀ) ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ:-*

“ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ^{ਲਗਾਇਆ} ਜਾ ਸਕਦਾ

Surat Singh v. Punjab State and others (I. S. Tiwana, J.)

ਉਲੰਘਣਾ ਜੋ ਅਜੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ finp ਮੁੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1 ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਧਿਕਤਮ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਧੀਨ। 500. ਸ਼ਬਦ "ਜੋ ਹਰ ਦਿਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ" ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ thd ਜੁਰਮਾਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। 1 ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ, ਪਰ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 0.50 np ਜਾਂ 0.20 np ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ, ਪੂਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਉਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਰਗੀ ਕੁਝ ਅਟੱਲ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਉਸ ਆਦਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਇਸ ਤੋਂ ਸਖਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮਾਮੂਲੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਦੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਰਾਮ ਲਾਈ ਬਨਾਮ *ਮਿਉਂਸਪਲ ਬੋਰਡ ਬੁਡਾਉਨ*, (8) ਅਤੇ ਰੀ. *ਲਿਮਬਾਜੀ ਟੀਵੀਐਕਸਸੀਰਾਮ*, (9) ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨੌਰੰਗ ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ (ਸਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੀ ਦੇ ਇੰਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(8) ਏਆਈਆਰ 1925 ਏ. 251.

(9) ILR 22 Bom. 766

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ: -

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਮ ਲਾਈ ਬਨਾਮ *ਮਿਉਂਸਪਲ ਬੋਰਡ, ਬੁਡਾਉਨ* (10), *ਰਮਜ਼ਾਨ ਬਨਾਮ* ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। *ਬਨਾਰਸ ਦਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਬੋਰਡ*; (11) ਅਤੇ *ਰਮਲ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ*, (12) । *ਹਲੂਮਾਨ ਸਾਹ* ਬਨਾਮ *ਮੇਤੀਹਾਰੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ*, (13) ਅਤੇ *ਸੁਮਨ ਤਵਾਫ ਬਨਾਮ ਗਯਾ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ*, (14) ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ।

Surat Singh v. Punjab State and others (I. S. Tiwana, J.)

ਲਿਮਬਾਜੀ ਤੁਲਸੀਰਾਮ, (ਸੁਪਰਾ) ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ *ਫਾਨੀ ਭੂਸਨ ਬਨਾਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕਲਕੱਤਾ*, (15) ਅਤੇ ਆਸਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ *ਮੁਹੰਮਦ ਨਾਦਿਰ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਰਾਜ*, (16)।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ *ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਣਕਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ*, (17); *ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ*, (18) *ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ*, (19) ਅਤੇ *ਝੱਲਾ ਰਾਮ ਦਾ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਐਸ.ਪੀ ਗੋਇਲ, ਜੇ.

(10) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਾ ਤਾਂ ਪੋਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਨ *ਨੌਰੰਗ ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ *ਟ੍ਰਿਸਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਲੱਭਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।* ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ. ਇਸਦੇ ਲਈ ਖੁੱਲਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸੂਚਿਤ P. 1? ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੇ ਮੁੜ ਦਾ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। 1 ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸਹੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 20 ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਆਰਡਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ

- (10) ਏਆਈਆਰ 1925 ਸਾਰੇ. 251
- (11) ਏਆਈਆਰ 1926 ਸਾਰੇ. 204.
- (12) ਏਆਈਆਰ 1932 ਸਾਰੇ. 109.
- (13) ਏਆਈਆਰ 1937 ਪੈਟ. 352.
- (14) ਏਆਈਆਰ 1952 ਪੈਟ. 45.
- (15) ਏਆਈਆਰ 1952 ਕੈਲ. 737

(16) ਏਆਈਆਰ 1959 ਅਸਾਮ 103.

(17) 1966 ਕਰ. LJ (Pb.) 500.

(18) 1967 ਕਰ. LJ (Pb. & Hary.) 833.

<19) 1967 ਕਰ. LJ (Pb. & Hary.) 859.

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਗਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਐਸ. ਪੀ ਗੋਇਲ, ਜੇ.

(11) ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ, ਆਈ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ। ,

(12) *ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ*, (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 23 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਐਕਟ) ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਪਰ

Surat Singh v. Punjab State and others (I. S. Tiwana, J.)

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 23-ਏ ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(13) *ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਫੂਈ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਢਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਨਿਆਂਇਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਬੈਚ ਲਈ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਐਸ.ਬੀ. ਕੈਪੂਰ, ਜੇ. ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕਬਿਤ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਸੀ। k) ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 1-A ਦਾ। ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਦਾ ਕੰਮ ਅਪਰਾਧ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ "ਅਪਰਾਧ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਓ) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਸੀਆਈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਅਪਰਾਧ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੁੱਲ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 23 ਵਿਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਕਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਲਈ dule 1-A, ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 23-ਏ ਨੂੰ ਸੰਮਿਲਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਨਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸੀਫ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਬੀਵੀ ਖੰਨਾ ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) *ਨੌਰੰਗ ਵਿੱਚ ਲਾਈਬਨਾਮ ਤਿਈ ਗ੍ਰਾਮ ਲੰਚਾਈ ਓਜ ਪਿੰਡ ਗੁਜਰਵਾਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ*, (ਸੁਪਰਾ) ਅਲਾਹਾਬਾਦ, ਪਟਨਾ, ਬਬੇ ਅਤੇ ਕੈਲਕੱਟਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 2 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 172 ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਛੋਟ ਨੂੰ - ਉਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(11) ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ..ਗੈਨਸੇਅਰਿੰਗ ਮੈਟ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 2 ਬੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਮ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੀਠੀ ਦੀ ਧਾਰਾ ਜੀ ਜਾਂ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਜਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਜ਼ਰਮਾਨਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2 ਬੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਭਵ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ 6i ਧਾਰਾ (ਏ) oi .ਸੈਡਿਊਲ iA oi ਟਾਇਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾਵੇ। **ਐਕਟ. ਹਾਲਾਂਕਿ**, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਈ ਕਮੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23-ਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: -

ਧਾਰਾ 21, 22 ਜਾਂ 2 ਬੀ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

Surat Singh v. Punjab State and others (I. S. Tiwana, J.)

ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 23 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਾ 23-ਏ ਅਧੀਨ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸਵਾਲ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਚਾਇਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਚ ਨੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਜਾਂ 22 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ ਜੁਰਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ? ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ (o) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਅਪਰਾਧ"। ਸਧਾਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਣਗਿਣਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ। ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਕੰਮ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਰਡਰ 21, ਨਿਯਮ 32, ਕਿਸੇ ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਮਾਪਦੰਡ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਕ ਫੋਰਮ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ।

(15) ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕਿਸ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੈਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ IV ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਬਣੇ। ਧਾਰਾ 43 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਵਲ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਪੰਚ ਕੋਲ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਖੁਦ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੱਜ ਦੋਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜੁਰਮ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਓ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਲਾਓ। ਫਿਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5 ਐਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜੁਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਇੱਕ ਅਸੰਗਤ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, o ਧਾਰਾ 23-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 51 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। . ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਧਾਰਾ 23-ਏ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀ ਬੇਤੁਕੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਰੂਪ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ

Surat Singh v. Punjab State and others (I. S. Tiwana, J.)

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜਿਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਗਲਤ ਹੈ।

(16) ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਮਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ/ਮਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ - ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 22 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੂਜੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਅਰਥ ਨਿਆਂਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਲਈ ਲਾਈਨ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਰਥ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ, ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਮਾਲੀਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਧਾਰਾ 21 ਜਾਂ 22 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀਵਾਨੀ ਗਲਤੀ ਲਈ ਹੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 21 ਜਾਂ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਏ.ਸੀ.ਜੇ

(17) ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਰਾ ਆਈ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ

(18) ਬਹੁਮਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼, ਅਨੁਸੂਚੀ P-1 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁੜ ਦਾ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1 ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸਹੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 20 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

I.L.R. Punjab and Haryana

(1985)2

ਕੰਚਨ

18280 HC—ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰੈਸ, ਯੂ.ਟੀ., ਸੀ.ਐੱਚ.ਡੀ.